

РЕЦЕНЗИЯ

От

Проф. д-р Евгения Динчева, дмн

По

Конкурса (ДВ, бр. 36/27.04.2018 г.) за заемане на академична длъжност „Професор” в областта на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицинска специалност Хигиена (вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др.), шифър 03.01.32, за нуждите на „Факултет по обществено здраве, Катедра „Хигиена и епидемиология”,

С

кандидат Доцент д-р Теодора Тодорова Димитрова, дмн

В обявения конкурс участва един кандидат – д-р Теодора Тодорова Димитрова, доцент и ръководител на катедра „Хигиена и епидемиология”, ФОЗ, МУ-Варна. Родена е на 020.07. 1974 г. в гр. Горна Оряховица. През 1998 г. завършва специалността медицина в МУ-Варна. Работи 3 години като лекар ординатор в СТМ, а от 2003 г. като лекар – трудова медицина. Преподавателският ѝ трудов стаж започва през м. Февруари 2004 г., като хоноруван асистент и много скоро като асистент в катедра „Хигиена и МБС” и катедра „Медико-биологични науки”, като последователно преминава от асистент в старши и в главен асистент по хигиена и екология. От м. Май 2012 г. и по настоящем заема академичната длъжност ”Доцент” по хигиена и Ръководител катедра „Хигиена и епидемиология” при ФОЗ, МУ-Варна.

От 2007 г. Доц. Димитрова има придобита специалност по Трудова медицина. През 2010 г. защитава дисертационен труд на тема „Условия на труд и атмосферни замърсители, като рисков фактор за Остър инфаркт на миокарда”, и получава образователна и научна степен „доктор” по научната специалност „хигиена”. В края на 2016 г. завършва двегодишния курс на обучение по Здравен мениджмънт и придобива образователно-квалификационната степен „магистър” по здравен мениджмънт.

В редица области на хигиенната наука е изкарала е редица квалификационни курса (5 ч чужбина и 15 в страната) - по Морска медицина, Трудова медицина, Статистическа обработка на биомедицинска информация, Промоция на здравето. През периода 6 to 20 Октомври 2002 е на специализация по Морска медицина от СЗО в Гдиня, Полша, а през февруари 2011 г. преминава двудневно обучение по Промислена хигиена, околна среда и здраве и трудова медицина в Скопие. Участва в обучение по Професионални кожни неоплазми на Катедрата по Трудова медицина на Университета

в Модена. Специализира Лидерство в здравеопазването в Изследователския център за иновации в здравеопазването на Университета в Утрехт, Холандия през август 2015 г. Преминала е летен курс по качествени методи на в научните изследвания с лектор проф. Сюзън Рифкин от Висшите училища по Обществено здраве в Колорадо и Лондон (31.05-09.06. 2016 г.), практически курс на тема „Улеснете научната си дейност с базите данни ScienceDirect и Scopus) и др.

От 2016 г. е зачислена като специализант за областта на ХДЮВ.

Д-р Димитрова владее много добре английски език и добре немски и руски.

Описание на представените материали.

Всички материали, автобиография, дипломи, лични справки (списъци на научната продукция, справки за приносите, за ИФ, цитирания и др.) и справки ат МУ-Варна (за учебна натовареност, ръководство на докторанти и специализанти) и други материали изисквани от Правилника за развитие на академичния състав на университета, ми бяха представени в пълния си обем, на електронен носител и навреме. Те ще бъдат дискутирани по-подробно в хода на изложението на рецензията.

Характеристика на научната дейност и научните приноси.

В конкурса д-р Димитрова се представя със Списък научни трудове от цялото й академично развитие, разделен на две основни части:

1. Списък на научните трудове с които кандидатства в конкурса за доцент, който съдържа: Автореферат и една публикувана работа във връзка с докторската й дисертация; 30 научни статии в списания и периодични сборници у нас и в чужбина; 9 доклада в сборници от научни форуми у нас и в чужбина; 6 резюмета на доклад от научни форуми у нас и в чужбина.
2. Списък на научни трудове след избора й за доцент, с които д-р Тодорова кандидатства в конкурса за професор. На рецензия подлежи научната продукция именно от този списък. Той съдържа:
 - Монография, озаглавена „Морска трудова медицина. Психофизиологични и организационни фактори при работа на море. Експертиза на медицинската годност на морските лица”, написана на 185 стр, и придружена с 2 рецензии и отпечатана в Университетското издателство на МУ-Варна под съответния ISBN.
 - 25 реално отпечатани научни статии в български (15) и чужди списания (4 с и 6 без ИФ) с ISSN; 15 публикувани доклада в сборници ISBN от научни форуми

у нас. Това прави общо 41 реални публикации, при изисквания за избор на професор 25. От общия брой, 4 от научните статии са под печат

- Списъкът съдържа още 4 учебни помагала, 1 публикувано резюме и 48 съобщения изнесени на научни форуми.

Така описаната научна продукция на Доц. Тодорова по отношение на наукометричната информация, значително надхвърля Изискванията на Правилника на МУ-Варна за избор на професор.

В реалните публикации от Списъка по конкурса за Професор, които са 41 на брой, Доц. Димитрова е самостоятелен автор на монография, на първо място е в 43% от работите, на второ в 33% и след второ място в 23%. Това показва, че научната продукция е лично дело на кандидатката. Публикуваните работи са в реномирани списания, като Journal of Environmental Protection and Ecology, Central European Journal of Medicine, Journal of IMAB, Health Economics and Management, Варненски медицински форум, Българско списание за обществено здраве, Практическа педиатрия и др.

Има регистрирани активни научни профили в Google Schoiar и Research gate.

Общият Импакт фактор на Доц. Тодорова от списанията с публикувани статии в тях научни статии е 17,917. Той се формира от: IF по Thomson Reuters: 8,656 (IF от публикувани статии - 3,316 и IF от цитирания - 5,34) и от IF извън Thomson Reuters: 9,261.

Научно-изследователските работи на Доц. Димитрова са добре познати на научната общественост. Те са цитирани положително от 17 автора (от които 13 са чужди автори), като 7 цитирания са в международни списания с ИФ.

Научно-изследователската дейност на Доц. Димитрова, и след избора ѝ за доцент, продължава в почти всички области на хигиенната наука. Най-голяма част от реалните публикации, 15 на брой, включително и монографичния труд, третира важни проблеми от на трудовата медицина (номера 1, 4, 6, 7, 9, 11, 16, 17, 25-27, 32-35 от Списъка на трудовете за професор). На второ място, в 8 работи се дискутират проблеми свързани с замърсяването на околната среда и здравето на населението (номера 20-23, 28, 29, 37, 38, 40). Проблемите на храненето и диететиката са застъпени в 7 работи (7, 8, 12, 13, 14, 19, 30). Проблеми на ХДЮВ са разглеждат главно в 4 работи (5, 18, 31 и 41).

Научните публикации на Доц. Димитрова са много добре оформени и онагледени. Целите и задачите са добре обосновани. Използват се съвременни методи на изследване и адекватен статистически апарат. Разглеждат се само достоверни различия и зависимости, като дискусиите са позовават най-съвременни литературни източници и като изходен продукт съдържат редица оригинални научни, научно-приложни и методични приноси.

В част от работите в областта на трудовата медицина се разглеждат условията, характера, организацията на труда, значението на личностните особености и психо-социалните фактори при оценката и управлението на здравния риск при работа на корабните екипажи. По същество резултатите от тези работи оформят една липсваща част на браншовата хигиена, а именно хигиената на морския труд. Това е целокупен научно-практичен и методичен принос, полезен не само за науката и практиката, но и за студентското и следдипломно обучени по медицина на труда.

Тези разработки съдържат и значителни оригинални научни и научно-практични приноси. Установените данни, че позитивните личностни характеристики на лицата (по Спирбъргър) са предпоставка за по-добро справяне със стресогенните фактори (17), че нервно-психичното напрежение, конфликтите, и работата в условията на дефицит на време повишава ситуативната тревожност (37), че нивото на тревожност и условията на труд са сърдечно-съдов рисков фактор сред различните професионални групи (14,21, 31,35,36), извеждат значението на психоемоционалните реакции за преодоляването и адаптирането към множеството екстремални фактори при работа на море и е значителен научен принос с оригинален характер. Важен методологичен и практичен принос е доказателството, че управлението на риска при работа на море, налага трудово-медицинска експертиза и мониторинг на здравното състояние на работниците (14, 21, 31, 36). Научно-практични приноси се съдържат в установените практически приложими възможности за трудово-медицинска профилактика и промоция на работното място при работа на море (9, 10, 11, 16, 25, 33), обосноваване на необходимост от трудово-медицински консултации при определяне принципите на здравословното и предпазно професионално хранене (1,7, 8, 19).

Работите в областта на „Околна среда и здраве” съдържат също така много ценни научно-теоритични приноси. Важен теоретичен принос, с пряко практическо значение е математичният модел, който доказва, за честотата на Острия инфаркт на миокарда (ОИМ) е в зависимост от концентрацията на ФПЧ10 във въздуха (20, 21). Конкретни научно-практични приноси, с потвърдителен характер, се съдържат в

изведените независими и краткотрайни ефекти на някои метеорологични фактори върху честотата на смъртност от сърдечно-съдови заболявания (22).

Резултатите свързани с качеството на морските и питейни води в област Добрич и дезинфекцията на водите имат конкретно практическо значение (37, 38, 40).

В областта на хигиената на Хранене и диететика, приносите могат да се обединят в две подгрупи. Едната група научно-пилотни приноси се отнася до установеното значение на продължителността на кърменето върху остротата на протичане на уринарните инфекции при малки деца (13, 14, 30) и склонността им към рецидиви (5, 12, 14). Втората подгрупа научно-приложни приноси се отнася до установените данни, че разпространението на рисковите фактори за сърдечно-съдови заболявания е в зависимост от хранителните навици (24). Приноси от практическо значение се съдържат и в данните утвърждават организираното хранене на работниците, като елемент от осигуряването на здравословни условия на труд.

Научна активност.

Доц. Теодора Димитрова развива широка научна и научно-обществена активност.

Участва в изпълнението на 2 научни проекти, - проект „Инвестиция за по-добри условия на труд в „Хепи Лейди” ЕООД” финансиран по Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейски Социален Фонд на Европейския съюз 2007-2013 и Проект „Вес Трейд”ООД – здравословно и безопасно място за работа” финансиран по Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейски Социален Фонд на Европейския съюз 2007-2013 И в двата проекта Доц.Димитрова е водещ изпълнител.

Член е на редакционната колегия на списанията: “Scripta Scientifica Salutis Publicae, Scripta Scientifica Medica, Scripta Scientifica Pharmaceutica, Follia Medica.

Д-р Димитрова е активен член на няколко научни дружества - научното дружество по хигиена, научното дружество по Трудова медицина, Българското дружество по хранене и диететика, Българска Асоциация по обществено здраве, Европейска Асоциация по обществено здраве International Maritime health Association (ИМНА).

Доц. Теодора Димитрова е авторитетен научен работник. С рецензии и становища участва в научни журита в МУ Варна (7 броя), а също така и в други университети – в МУ в Пловдив (3 журита), и ПУ Шумен (1 бр.)

Учебно-преподавателска работа.

Доц. Димитрова е ангажирана с лекционното преподаване по хигиена за студенти по специалностите „Медицина“, „Дентална медицина“, „Фармация“, „Здравен мениджмънт“, „Инспектор Обществено здраве“, „Медицинска сестра“, „Акушерка“, „Управление на здравните грижи“ и др. При норма за учебна натовареност 126 часа, Справката за учебната ѝ натовареност от МУ-Варна показва, че през последните четири години от 2013/2014 г., тя има обща натовареност както следва от: 269, 290, 383 и 398 учебни часа. От тези общи суми, учебните часове с упражнение са само от 9 до 1 час годишно.

Доц. Димитрова участва в съставяне на учебни програми и тестове за студенти по медицина, дентална медицина, фармация, здравен мениджмънт, опазване и контрол на общественото здраве и др. и участва в изпитни комисии за провеждане на семестриални и държавни изпити със студентите по тези специалности.

Доц. Димитрова участва в написването на един рецензиран учебник (глава 12 „здраве и сигурност на хората в организацията“) „Управление на човешките ресурси“. Тя е рецензент на учебник и ръководство по Хигиена е екология под редакцията на Проф. П. Гацева, на учебник „Основи на ергономията и организацията на труда“ на Доц. Боряна Кавалджиева и на учебник на Д. Христова „Телесен състав и оценка на хранителен статус при младежи и девойки“.

Доц. Теодора Димитрова извършва значителна учебно - научна дейност и в областта на СДО.

- Тя е осъществила научно ръководство на двама успешно защитили докторанти. Към настоящия момент е ръководител на още двама докторанта.
- Редовен член е и на държавна изпитна комисия за специалност Трудова медицина.
- Провежда семинари със стажант-лекари, ръководител е на специализанти по Трудова медицина и провежда самостоятелно основни и тематични курсове от програмата на СДО.
- Работи индивидуално с дипломанти от специалностите Опазване и контрол на общественото здраве, Здравен мениджмънт и Обществено здраве, чиято дейност е довела до успешната защита на 12 магистърски тези.
- Работи индивидуално и с изявени студенти от специалностите Медицина, Здравен мениджмънт, Инспектор обществено здраве, Опазване и контрол на

общественото здраве, чиято дейност е довела до съвместното им участие в 10 научни форуми 4 научни публикации.

Заключение

В настоящия конкурс за заемане на академична длъжност „професор” по научната специалност Хигиена (вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др.), шифър 03.01.32, към факултет Обществено здраве, Катедра Хигиена и епидемиология”, Доц. Теодора Тодорова Димитрова, дм, доцент към същата катедра, се представя с убедително количество научна продукция., значително надхвърляща изискванията на Правилника на МУ-Варна за развитие на академичния състав. Научните разработки на д-р Димитрова съдържат научни приноси с теоретичен и оригинален, научно-приложни и методични характер, публикувани са в реномирани наши и чужди списания и са известни сред научната общественост.

Д-р Теодора Димитрова, има голяма учебна натовареност. Води лекционното преподаване по хигиена за студенти по специалностите „Медицина“, „Дентална медицина“, „Фармация“, „Здравен мениджмънт“, „Инспектор Обществено здраве“, „Медицинска сестра“, „Акушерка. Провежда семинари със стажант-лекари, ръководител е на специализанти по Трудова медицина и провежда самостоятелно основни и тематични курсове от програмата на СДО.

Всичко това ми дава основания да препоръчам на членовете на уважаемото Научно жури по процедурата за придобиване на академичната длъжност „професор”, да гласуват положително д-р Теодора Тодорова Димитрова да придобие академичната длъжност „професор”.

Рецензент:

(Проф. д-р Е.Динчева)